

Nefarmakologické léčebné postupy v neuropsychiatrii

doc. MUDr. Marek Baláž, Ph.D.¹, prof. MUDr. Tomáš Kašpárek, Ph.D.², doc. MUDr. Lucie Kališová, Ph.D.³, prof. MUDr. Jan Chrastina, Ph.D.⁴

¹1. neurologická klinika LF MU a FN u sv. Anny, Brno

²Psychiatrická klinika LF MU, Brno

³Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN, Praha

⁴Neurochirurgická klinika LF MU a FN u sv. Anny, Brno

Nefarmakologické terapeutické metody v neuropsychiatrii představují biologické postupy (invazivní a neinvazivní stimulace struktur centrálního nervového systému), psychotherapie a psychoedukace. Spektrum jimi léčených nemocí je poměrně široké a lze očekávat, že s rozvojem poznání v oblasti neurověd a s lepší dostupností těchto metod jejich použití pravděpodobně poroste.

Klíčová slova: elektrokonvulzivní terapie, hluboká mozková stimulace, repetitivní transkraniální magnetická stimulace, stimulace nervus vagus, psychotherapie.

Non-pharmacological treatments in neuropsychiatry

Non-pharmacological methods in neuropsychiatry include biological approaches (invasive and noninvasive stimulation of central nerve system structures), psychotherapy and psychoeducation. Range of diseases treated by non-pharmacological methods is wide and with improvements of accessibility the use of these methods will probably grow.

Key words: electroconvulsive therapy, deep brain stimulation, repetitive transcranial magnetic stimulation, vagal nerve stimulation, psychotherapy.

Neuropsychiatrie – nefarmakologické terapeutické metody

Neuropsychiatrie je lékařský vědní obor na pomezí psychiatrie a neurologie, který se zabývá komplexním vztahem mezi lidským chováním a fungováním mozku a snaží se porozumět abnormálnímu chování a poruchám chování na základě interakce neurobiologických a psychologicko-sociálních faktorů. Neuropsychiatrie předcházela současným oborům psychiatrie a neurologie, které dříve působily společně, ale následně došlo k jejich rozdělení. Podobně jako neurologie nebo psychiatrie používá i neuropsychiatrie metod farma-

kologických i nefarmakologických. Předmětem našeho přehledového článku jsou vybrané nefarmakologické metody.

Na nefarmakologické postupy v léčbě onemocnění na neuropsychiatrickém pomezí je možno pohlížet z hlediska klasifikace různě. V našem článku jsme použili rozdělení na biologické postupy na jedné straně a na psychotherapii a psychoedukaci na straně druhé.

K dalším významným neinvazivním nefarmakologickým způsobům léčby můžeme však také zařadit široké oblasti fyzioterapie, rehabilitace, ergoterapie, logopedie, dysfagiologie, výživy (například ketogenní dieta u farmakorezistentní epilepsie), jejichž popis překračuje rámec této práce.

Biologické postupy v neuropsychiatrii

Mezi biologické postupy zařazujeme neuromodulační postupy – a to jak neinvazivní, tak i invazivní. Neuromodulací zde rozumíme soubor metod, jimiž umělé vnější systémy ovlivňují nervový systém. Přímé lezionální invazivní metody užívané v minulosti v terapii celého spektra neurologických, ale také psychiatrických onemocnění (Novák et Chrastina, 2007) jsou v neurologii nahrazovány minimálně invazivními stimulačními metodami, jako jsou například hluboká mozková stimulace (DBS – deep brain stimulation), stimulace nervus vagus (VNS), zatímco v psychiatrii dominují neinvazivní stimulační metody (Tab. 1).

doc. MUDr. Marek Baláž, Ph.D.,
1. neurologická klinika LF MU a FN u sv. Anny
marek.balaz@fnusa.cz

Převzato z: Neurol. praxi. 2022;23(6):437-441

Článek přijat redakcí: 26. 6. 2022

Článek přijat k publikaci: 19. 9. 2022